

Handläggare

Maria Jäderlund

Tel. 0152-295 84

Avgifter för vård och omsorg

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att

1. anta Riktlinjer för avgifter inom vård och omsorg att tillämpas från och med 1 januari 2017, daterade den 16 januari 2017,
2. anta Taxa för Avgifter för vård och omsorg att tillämpas från och med 1 januari 2017, daterade den 16 januari 2017,
3. upphäva kommunfullmäktiges beslut den 19 december 2016, § 261, rörande avgifter avseende vård och omsorg.

Socialnämnden beslutar vidare att

4. omedelbart justera paragrafen.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 19 december 2016, efter förslag från socialnämnden, om att anta ny riktlinje och taxa avseende avgifter för vård och omsorg. Beslutet innebar bland annat ändrade avgifter för insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen samt trygghetslarm.

Avgifter för insatser enligt HSL

Alla avgifter som kommunen tar ut för vård och omsorg regleras i 8 kap SoL, 18-21 §§ LSS och 26 § HSL. Den utredning som låg till grund för beslutet föreslog en taxa som grundar sig på att alla insatser får avgift som grundar sig på den tid det tar och utföra dem och att samma timpris gäller alla insatser, Trygghetslarm undantaget, och att alla avgifter beräknas för varje enskild person. I taxan tydliggörs också vilka insatser som föreslås vara avgiftsfria.

I samband med att ny maxtaxa för 2017 skulle räknas fram meddelade socialstyrelsen att högkostnadsskyddsbelopp (för vård, läkemedel och viss kommunal omvårdnad) för 2017 inte kunde räknas ut eftersom det i nuläget saknas vägledning om hur beloppet ska beräknas.

Bestämmelserna om högkostnadsskydd i 26 § sjätte stycket i hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och i 8 kap 5 § socialtjänstlagen (SoL) är avsedda att spegla varandra och omfattar samma utgiftsposter. Bestämmelserna måste vara likalydande för att det inte ska uppstå tveksamheter kring vilken månadsavgift som får tas ut av den enskilde.

Enligt 26 § sjätte stycket HSL för avgifter för vård enligt 18 §, för vissa förbrukningsartiklar, för viss långtidssjukvård samt för hemtjänst och dagverksamhet enligt 8 kap 5 § SoL tillsammans per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,48 prisbasbelopp. En motsvarande bestämmelse om högkostnadsskydd finns i den nämnda paragrafen i SoL. Den 1 juli 2016 ändrades den bestämmelsen på så sätt att högsta sammanlagda månatliga avgift får uppgå till högst en tolfedel av 0,5392 prisbasbelopp. Regeringen har föreslagit att motsvarande höjning som redan genomförts i SoL även görs i den nya HSL-lagstiftningen som föreslås träda i kraft 1 april 2017. Till dess saknas alltså vägledning om hur högkostnadsskyddet ska beräknas.

Landstigen Sörmland har för 2017 infört förenklade patientavgifter vilket bland annat innebär att besök i primärvården är avgiftsfri för alla. För den som är 85 år och äldre blir även sjukhusbesök gratis. Detsamma gäller för barn och ungdomar till och med det år de fyller 19 år. Vårdcentralerna har, i likhet med kommunen, ansvar för hälso- och sjukvård upp till primärvårdsnivå. Besök på vårdcentralerna är därmed sedan 1 januari 2017 avgiftsfria, medan besök på akutmottagningen kommer att debiteras med 400 kr.

Även om kommunens avgifter inte är avhängigt landstingets avgifter har ett antal kommuner i länet också i samband med detta beslutat att inte ta ut avgifter för kommunens HSL-insatser.

Sammantaget görs bedömningen att för att avgiftsuttaget ska vara rättssäkert, och i rimlig mån harmoniera med landstingets och övriga kommuners avgifter, bör HSL-avgifterna tas bort.

Avgift för trygghetslarm

Socialnämnden beslutade den 29 november 2016 att föreslå kommunfullmäktige att Trygghetslarm skulle kosta 210 kronor per person och månad. I underlaget för beslut till kommunfullmäktige medföljde felaktiga dokument, vilket fick till följd att kommunfullmäktige beslutade att Trygghetslarm ska kosta 410 kr per person och månad istället för 210 kronor per person.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Det är förhållandevis få personer som enbart har beslut om insatser enligt HSL. De ekonomiska konsekvenser det innebär att inte ta ut avgift för insatser som beviljats med stöd av hälso- och sjukvårdslagen bedöms därmed bli marginella i jämförelse med att inte kunna räkna fram och ta ut maxtaxa för insatser som beviljats enligt socialtjänstlagen.

Övriga konsekvenser

Det stora flertalet av brukare kommer inte att få någon sänkning av avgiften eftersom de i regel också har insatser enligt SoL och då betalar maxtaxa eller hela sitt eget avgiftsutrymme. De brukare som enbart har insatser enligt HSL kommer dock att få avgiftsfri insats.

Förslaget är i linje med den förändring som görs inom ramen för landstingets och övriga kommuners verksamheter, vilket innebär ett mer enhetligt sätt att ta ut avgifter i länet.

En konsekvens som möjligen kan uppstå är att enskilda som behöver hjälp med att utföra sin egenvård inte vill betala för det utan hellre ser att läkaren gör ett ansvarsövertagande, det vill säga lämnar över till hemsjukvården att utföra en insats eftersom det då blir gratis.

Förslaget innebär att riktlinjerna och taxan ska gälla med retroaktiv verkan, från 1 januari 2017. Sådana beslut, som är till nackdel för kommunmedlemmarna, är inte tillåtna. I detta fall bedöms det dock inte föreligga några negativa konsekvenser för någon enskild till följd av ändringarna i taxan och riktlinjerna, och då är ett beslut med retroaktiv effekt möjligt att ta. Inga fakturor till brukare har heller gått ut, utan dessa börjar gå ut i mars, efter att kommunfullmäktige föreslås fatta beslut.

Anledningen till behovet av den retroaktiva verkan av beslutet är den omfattande administration det skulle innebära att införa nya avgifter flera gånger i verksamhetssystemet, samt att skicka ut dubbla beslut om avgifter och därmed även dubbla fakturor till alla berörda brukare. Flera avgiftsbeslut och fakturor riskerar även att skapa otydlighet och osäkerhet bland brukare och anhöriga.

Uppföljning

Socialnämnden bör i det ordinarie budgetarbetet göra en uppföljning på vad den nya taxan får för effekter.

Beslutsunderlag

Förslag till Riktlinjer inom vård och omsorg, 2017-01-16

Förslag till Taxa inom vård och omsorg i Strängnäs kommun, 2017-01-16

**Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen**

**Slutgiltigt beslut skickas till
Socialnämnden**

**Inger Grindelid
Socialchef**

**Maria Jäderlund
Verksamhetschef,
Myndighet och bistånd**

**Ingmarie Jüring
Enhetschef,
Myndighet och bistånd, Äldreomsorg**

Beslutad när:	
Beslutad av	Kommunfullmäktige
Diarienummer:	SN/2017:26-706
Ersätter:	Tillämpningsföreskrifter för avgifter inom vård och omsorg, dnr SN/2015:63-706
Gäller fr.o.m.:	2017-01-01
Gäller t.o.m.:	Tillsvidare
Dokumentansvarig:	Verksamhetschef Myndighet och bistånd, socialkontoret
Uppföljning:	Vid behov

Riktlinjer för avgifter inom vård och omsorg

Innehåll

1. Allmänt	3
1.1 Allmänt om handläggning	3
1.2 Sekretess	4
1.3 Myndigheternas serviceskyldighet	4
1.4 Försäkringsfall	5
1.5 Lagrum	5
1.6 Prisbasbelopp	5
2. Huvudprinciper i avgiftssystemet	5
2.1 Högkostnadsskydd för avgifter – Maxtaxa	6
3. Avgifter, äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning	6
3.1 Avgifter inom högkostnadsskyddet/maxtaxan	6
3.2 Avgifter utanför högkostnadsskyddet/maxtaxan	7
3.3 Regler för avgifter vid frånvaro och när insatsen upphör	7
4. Avgiftsberäkning	8
4.1 Avgiftsunderlag	8
4.2 Insamling av uppgifter om inkomster och bostadskostnader	9
4.3 När ekonomiska uppgifter inte lämnas	10
4.4 Beräkning av avgiftsutrymmet	10
5. Avgiftsberäkning för olika hushållstyper	11
5.1 Ensamboende	11
5.2 Makar	11
5.3 Sammanboende	11
6. Bostadskostnader	11
6.1 Förbehåll för bostadskostnad	11
6.2 Beräkning av boendekostnad	12
6.3 Minskning av boendekostnaden	13
7. Förbehållsbelopp – minimibelopp	14
7.1 Kostnadsposter i förbehållsbeloppet	14
7.2 Nivån på förbehållsbeloppet – minimibeloppet	15
7.3 Höjning av minimibeloppet (individuella tillägg)	15
7.4 Sänkning av minimibeloppet	16
8. Nedsättning av avgifter och avgiftsbefrielse	16
8.1 Allmän inriktning	16
8.2 Omprövning och ändring av avgifter	18
8.3 Utformning av avgiftsbeslut	19
8.4 Överklagande	19

1. Allmänt

Riktlinjerna beskriver på vilka grunder kommunen tar ut egenavgifter av enskilda. Detta skall leda till en enhetlig och likvärdig hantering inom hela kommunen. Riktlinjerna är i första hand ett stöd för avgiftshandläggare, biståndshandläggare och socialsekreterare.

LSS - Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Hur och när avgifter kan tas ut av kommunen i samband med insatser enligt LSS regleras i §§ 18,19 och 20 LSS.

Avgift får tas ut för assistans om den enskilde får ersättning enligt socialförsäkringsbalken.

Skäliga avgifter får också tas ut för bostad, fritidsverksamhet och kulturella aktiviteter. Avgifterna får dock inte överskrida kommunens självkostnad.

Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen

Hur och när avgifter kan tas ut av kommunen i samband med insatser enligt Socialtjänstlagen och vid kommunal hälso- och sjukvård regleras i socialtjänstlagen (SoL), 8 kap, Hälso- och sjukvårdslagen § 26 samt genom kompletterande föreskrifter i Socialtjänstförordning (2001:937) 6 kap.

I fråga om avgifter för hemtjänst, dagverksamhet och bostad i särskilt boende finns ytterligare bestämmelser i SoL 8 kap 3-9 §§.

1.1 Allmänt om handläggning

Kommunens måste behandla alla sina medlemmar lika, likställighetsprincipen, om det inte finns sakliga skäl att inte göra det. Det är därför viktigt att kommunfullmäktige fastställer vilka regler som ska gälla för deras invånare.

En kommun får inte fatta retroaktivt beslut som är till nackdel för den enskilde, om det inte finns synnerliga skäl för det. Med synnerliga skäl avses om den enskilde lämnat felaktiga uppgifter eller om det i andra avseenden är uppenbart att ett fel har begåtts. Det retroaktiva beslutet gäller maximalt 3 månader tillbaka i tiden.

Kommuner och landsting får ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster eller nyttigheter som kommuner är skyldiga att tillhandahålla, får de ta ut avgifter bara om det är särskilt föreskrivet. Tar en kommun ut en avgift får den aldrig vara högre än vad det kostar kommunen att utföra tjänsten. Det kallas för självkostnadsprincipen.

1.2 Sekretess

Underlag som används vid avgiftsberäkning är att anse som sekretesshandlingar. Sekretesshandlingar ska som alla arkivhandlingar skyddas från förstörelse, stöld och obehörig åtkomst genom att förvaras på lämpligt sätt enligt arkivlagen. Sekretesskyddade uppgifter ska skyddas från åtkomst av obehöriga och därför ska handlingar oavsett hur de är lagrade (på papper eller datamedier) förvaras avskilda från andra handlingar. Rummet ska hållas låst under kontorstid när handläggaren inte är på rummet. Lösenord ska förvaras oåtkomligt. (Arkivlagen § 6, Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) 4 kap § 1).

Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men.

Sekretess till skydd för enskild gäller inte i förhållande till den enskilde själv och kan i övrigt helt eller delvis efterges av honom. Sekretess för uppgift till skydd för en underärig gäller även i förhållande till vårdnadshavaren och får inte efterges av denne, om det kan antas att den underärige lider betydande men om uppgiften röjs för vårdnadshavaren.

1.3 Myndigheternas serviceskyldighet

Utredning och beslut som rör enskilda ska uttryckas på ett lättförståeligt språk. Om möjligt ska kommunikation ske utifrån den enskildes behov t.ex. är det viktigt att tänka på tolk och översättning av beslut till ett språk som den enskilde kan förstå. Myndigheten ska också tänka på vilket sätt man kan underlätta för synskadade att få skriftliga beslut. Det är viktigt att anpassa kommunikationen utifrån den enskilde.

En handling har kommit till myndigheten när den anlänt med posten eller lämnats till en tjänsteman. Om en handling kommit in via telegram eller e-post och som saknar egenhändigt undertecknat namnteckning kan myndigheten begära att den handlingen bekräftas av avsändare.

Vill den enskilde lämna sina uppgifter muntligt ska en myndighet gå med på det om det kan ske utan större problem. Det är viktigt att i första hand se till att underlätta för den enskilde. Vid uppgifter om inkomster eller dylikt bör dock den enskilde skriva under och intyga sanningshalten.

1.4 Försäkringsfall

I de fall insatsen av skadeståndsrättsliga skäl eller försäkring ska bekostas av annan än den som får biståndet, debiteras kommunens faktiska kostnader (självkostnaden) för insatsen. (Svenska Kommunförbundets cirkulär 1996:161)

1.5 Lagrum

Avgiftssystemet och dess tillämpningsregler styrs av flera lagar, rekommendationer och förordningar. Till dessa hör följande:

SoL - Socialtjänstlagen (2001:453)

LSS - Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)

HSL - Hälso- och sjukvårdslagen (1992:567)

BTPL - Lag om bostadstillägg för pensionärer (2001:761)

Lag om vissa kommunala befogenheter (2009:47)

Inkomstskattelagen (1999:1229)

KL - Kommunallagen (1991:900)

Rekommendationer från Livsmedelsverket

Rekommendationer från Konsumentverket

1.6 Prisbasbelopp

Flera av de belopp som används för att beräkna avgifter för omsorg till äldre och till personer med funktionsnedsättning är knutna till det så kallade prisbasbeloppet. Bestämmelser om högkostnadsskydd och förbehållsbelopp knyts, enligt bestämmelsen i SoL 8 kap 3 §, till prisbasbeloppet som förändras varje år.

2. Huvudprinciper i avgiftssystemet

Riksdagen reglerar genom lagstiftning vad kommunerna får ta ut i avgift för vård, omsorg och socialt stöd enligt Socialtjänstlagens kapitel 8. Utgångspunkten i denna lagstiftning är att de samlade avgifterna för hjälp i hemmet, service och omvårdnad och kommunal hälso- och sjukvård inte får vara så stora att den enskilde inte har tillräckligt med medel för sina personliga behov och normala levnadskostnader.

Dessa medel, för personliga behov och normala levnadskostnader, kallas förbehållsbelopp. Utgångspunkten när förbehållsbeloppet ska beräknas är ett minimibelopp som fastställts av Riksdagen. Till minimibeloppet ska även den enskildes boendekostnad läggas.

Minimibeloppet har i huvudsak beräknats med utgångspunkt i Konsumentverkets hushållsbudget avseende skäliga levnadskostnader. Kommunen kan besluta om höjning av minimibeloppet om individen har fördyrade kostnader till exempel på grund av matabonnemang, se 8.3.

Boendekostnad/hyra är ingen avgift i avgiftssystemet. Däremot beaktas denna kostnad när avgiftsutrymmet beräknas, det vill säga den enskildes möjlighet att betala avgift (betalningsförmågan).

2.1 Högkostnadsskydd för avgifter – Maxtaxa

När det gäller avgifter för hälso- och sjukvård, hemtjänst, dagverksamhet och omvårdnad i vård- och omsorgsboende är kommunen skyldig att tillämpa ett högkostnadsskydd genom en s.k. maxtaxa. (SoL 8 kap 5 §).

En högsta nivå på den enskildes avgift (avgiftsutrymmet) bestäms som en andel av prisbasbeloppet och framgår av Socialtjänstlagens § 5 i kapitel 8.

Prisbasbeloppet fastställs årligen och avgiften får högst uppgå till en tolftedel av den procentuella andelen av prisbasbeloppet.

Avgiftsutrymmet gäller för de enskilda var för sig, således även för makar och sammanboende oavsett om båda eller en av parterna har en biståndsbedömd insats.

Den enskildes avgifter får för hemtjänst och dagverksamhet, tillsammans med avgifter som för kommunal hälso- och sjukvård inte vara högre än maxtaxan.

3. Avgifter, äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning

Avgift tas ut av den enskilde enligt beslut i Kommunfullmäktige. Debitering sker utifrån aktuellt biståndsbeslut enligt SoL eller utförd insats enligt HSL.

3.1 Avgifter inom högkostnadsskyddet/maxtaxan

De avgifter som skall räknas samman och jämföras med den enskildes avgiftsutrymme är följande:

- Hemtjänst – biståndsbedömd service- och omvårdnad samt egenvård
- Ledsagning/följeslagare enligt Socialtjänstlagen
- Trygghetslarm
- Installation av larm
- Utryckning vid larm i ordinärt boende

- Dagverksamhet/daglig sysselsättning
- Boendestöd
- Avlösning i hemmet
- Telefonservice
- Hembesök – sjukvårdande behandling i ordinärt boende
- Hemsjukvård – kontinuerlig vård och behandling till personer som **är inskrivna** i hemsjukvården.
- Förskrivning av inkontinenshjälpmedel
- Förbandsartiklar
- Förebyggande hälso- och sjukvård i form av riskbedömningar och information då det gäller fall, nutrition och trycksår
- Korttidsvistelse enligt SoL
- Särskilt boende enligt SoL
- Bostad med särskild service enligt SoL

3.2 Avgifter utanför högkostnadsskyddet/maxtaxan

Följande avgifter ligger utanför högkostnadsskyddet.

- Färdiglagad mat som distribueras till den enskildes hem
- Mat på särskilt boende
- Matavgift korttidsvistelse SoL
- Matavgift vid dagverksamhet

3.3 Regler för avgifter vid frånvaro och när insatsen upphör

- Matkostnad, särskilt boende
Vid frånvaro på grund av sjukhusvistelse avräknas dygnspriset för varje hel frånvarodag.
Vid frånvaro hel dag av annan anledning som anmälts senast 3 dagar innan frånvaron avräknas dygnspriset per hel frånvarodag.
- Matdistribution till ordinärt boende
Efterbeställning och avbeställning samt eventuella avdrag på fakturan sker alltid i samråd med leverantör. Brukaren ringer själv till leverantören och gör upp om detta.
- Insats uteblir
Om insats inte utförs på grund av brister hos utförare, så tas ingen avgift ut
- Insats upphör
Sista dag för avgift är sista dag då insats utförts

4. Avgiftsberäkning

4.1 Avgiftsunderlag

Det är aktuell inkomst före skatt, med tillägg av nettoinkomst av kapital som utgör grunden vid beräkning av avgiften.

Huvudtillämpningen av avgiftssystemets nettoinkomstbegrepp är att den enskildes samtliga aktuella bruttoinkomster läggs samman på årsbasis varefter olika skatter avräknas. Därefter divideras summan med tolv för att komma fram till månadsinkomsten efter skatt.

Inkomster som ska beaktas vid avgiftsberäkning är:

- Inkomst av tjänst
- Inkomst av kapital
- Inkomst av rörelse

Inkomster/utgifter som är avgiftsgrundande

- Pensioner:
allmänna pensionssystemet: garantipension, tilläggspension och änkepension, belopp före skatt
tjänstepensioner och privata pensionsförsäkringar, belopp före skatt
- Inkomst av tjänst
- Inkomst av näringsverksamhet
- Inkomst vid uthyrning av bostad
- Bostadstillägg, bostadsbidrag
- Föräldrapenning
- Beskattningsbar del av vårdbidrag, del som är skattepliktig (make som tar hand om make)
- Livränta
- Övriga inkomster
- A-kassa
- Sjukpenning/sjukersättning
- Utländsk pension
- Nettoinkomst av kapital. I inkomstslaget kapital beräknas den faktiska inkomsten per den 31 december året innan avgiftsperioden.
- Reavinster

Inkomster/utgifter som inte är avgiftsgrundande

- Försörjningsstöd
- Introduktionsersättning för flyktingar
- Barnbidrag
- Barns inkomster eller avkastning på förmögenhet
- Vårdbidrag, del som inte är skattepliktig är inte avgiftsgrundande (make som tar hand om make).

- Äldreförsörjningsstöd
- Förmögenhet, ersättning från kapitalförsäkringar
- Ränteutgifter som inte gäller bostad
- Handikappersättning och rehabiliteringsersättning

4.2 Insamling av uppgifter om inkomster och bostadskostnader

Avgiftsunderlaget skall i möjligaste mån grundas på aktuella inkomst- och bostadskostnadsuppgifter.

Vid beräkning av den enskildes avgift räknas alla inkomster samman och sedan görs avdrag för skatt, kyrkoavgift, begravningskostnad, boendekostnad och minimibelopp.

Avgiftsunderlaget beräknas utifrån förvärvs- och kapitalinkomster som är skattepliktiga enligt lagstiftningen om inkomstskatter. Även bostadsbidrag och särskilt bostadstillägg anses här som inkomst.

Det är viktigt att i all information uppmana den enskilde att ansöka om bostadsbidrag/tillägg hos Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten.

Inkomst av tjänst

Inkomstförfrågan skickas ut till den enskilde när ärendet påbörjas. Uppgifterna som den enskilde lämnar på blanketten "Inkomstförfrågan" ska avse kommande 12 månader och avse uppgifter före skatt. Uppgifterna som lämnas på blanketten avser Alecta-/AMF-pension, Frivilliga pensionsförsäkringar, övriga pensioner, livränta samt inkomst av tjänst. Vidare ska den enskilde lämna uppgifter avseende a-kassa, sjukpenning/sjukersättning, socialbidrag samt utlandspension.

Kommunen hämtar utöver detta automatiskt uppgift från Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan som avser aktuell inkomst före skatt.

Inkomst av kapital.

På blanketten inkomstförfrågan begärs föregående års inkomst av kapital in.

Inkomst av rörelse.

Uppgifterna om inkomst av näringsverksamhet lämnas av den enskilde på blanketten "Inkomstförfrågan".

Avgiftsbeslut skickas ut vid nytt ärende samt vid årlig omräkning i början av året. I samband med detta finns rätten att överklaga beslutet samt dess beräkningsgrunder. Den enskilde har alltid möjlighet och skyldighet att komma in med nya eller förändrade uppgifter som förvaltningen då tar ställning till.

Om de nya uppgifterna leder till förändringar fattas ett nytt avgiftsbeslut som då i sin tur kan överklagas (se 8.5).

OBS! Den enskilde är skyldig att meddela kommunen om sådana ändringar som kan påverka avgiftens storlek

4.3 När ekonomiska uppgifter inte lämnas

Som tidigare beskrivits bygger avgifterna på uppgifter som inhämtas från den enskilde. Den enskilde kan dock välja att *inte* lämna uppgifter samt att kommunen inte ska hämta uppgifter från Försäkringskassan och eller Pensionsmyndigheten.

Valet att inte lämna uppgift markeras med ett kryss på blanketten "Inkomstförfrågan" som sedan undertecknas av den enskilde och skickas till avgiftshandläggaren.

När den enskilde väljer att inte lämna uppgift om inkomst och förmögenhet görs ingen prövning av förbehållsbeloppet utan avgift tas ut enligt fastställd avgiftstaxa däremot inte högre avgift än vad maxtaxan tillåter. Detta gäller även om en av två personer som lever i förhållande och gemensamt hushåll anger att hon/han inte vill lämna uppgift om inkomst och förmögenhet.

4.4 Beräkning av avgiftsutrymmet

Nedan beskrivs hur den enskildes avgiftsutrymme beräknas:

+	Bruttoinkomster inklusive bostadstillägg eller motsvarande
	Skatter som ingår i inkomstbegreppet
	Bostadskostnad (faktisk eller schablon)
	Generellt förbehållsbelopp (minimibelopp + nettobostadskostnad)
	Eventuellt individuellt förbehållsbelopp
=	Disponibelt avgiftsutrymme – den enskildes betalningsförmåga

Avgiftsutrymmet stäms av mot de framräknade avgifterna och därefter skall eventuell jämkning bestämmas. Jämkningsbeloppet kan aldrig överstiga summan av avgifterna. Avgifterna kan maximalt sättas ned till noll (0) kronor.

Kommunen är inte, i detta sammanhang, skyldig att betala ut medel för att den enskilde ska nå upp till det beräknade förbehållsbeloppet. Den enskilde får, om behov föreligger, ansöka om bostadsbidrag från Försäkringskassan, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd från Pensionsmyndigheten eller försörjningsstöd från kommunen.

Avgiftsutrymmet omprövas minst en gång per år.

5. Avgiftsberäkning för olika hushållstyper

5.1 Ensamboende

Beräkning sker utifrån den enskildes inkomst, bostadskostnad per månad samt minimibelopp.

5.2 Makar

Inkomstavgift begärs in från båda makarna oavsett om endast en har insats.

Makars inkomst läggs samman och delas i två lika stora delar innan beräkning av avgift sker. Eftersom biståndsbeslutet gäller den enskilde personen och insatserna kan variera för vardera maken, beräknas avgiften för varje enskild person.

När en av två makar flyttar till särskilt boende skall den enskilde få information om att anmäla detta till Försäkringskassan. Högre pension utgår till var och en då makar bor åtskilda¹. Vidare kan eventuellt högre bostadstillägg sökas.

5.3 Sammanboende

I hushållsgemenskap som består av sammanboende (som inte är gifta) beräknas avgiften som för ensamstående.

Detta innebär att i det fall endast en av de sammanboende har hjälp gäller dennes inkomst och behov av insats/antal timmar. Om båda de sammanboende har hjälp registreras de var för sig och avgiften beräknas i förhållande till var och ens inkomst och omfattning av insatsen/antal timmar.

6. Bostadskostnader

6.1. Förbehåll för bostadskostnad

Boendekostnaden beräknas utifrån de faktiska förhållandena dvs. vad det i praktiken kostar för den enskilde. Boendekostnaden ingår i det totala förbehållsbeloppet och avräknas från nettoinkomsten.

Boendeavgift enligt Socialtjänstlagen

För bostad som inte regleras av Hyreslagen ska en boendeavgift fastslås utifrån avgiftsutrymmet. Avgiften får högst uppgå till 50 % av prisbasbeloppet.

¹ Makar som stadigvarande vistas i olika boendeformer likställs med ogift pensionsberättigade av pensionsmyndigheten och får då ålderspension utbetald med motsvarande belopp för ogifta, vilket är ett högre belopp.

I Strängnäs kommun finns för närvarande inga boenden med så låg standard, så de har boendeavgift enligt SoL.

6.2 Beräkning av boendekostnad

Kommunen ska ta hänsyn till faktisk boendekostnad och bostadstillägg för pensionärer (BTP). Boendekostnad beräknas enligt Pensionsmyndighetens föreskrifter PFS. Boendekostnaden ska reduceras med BTP, bostadsstöd för familjer eller annan form av bostadsstöd.

Handlingar kan krävas som styrker faktisk hyreskostnad, t e x vid privata hyresöverenskommelser, avtal, avier etc.

Hyrd bostad

Bostadskostnaden i hyrd bostad skall vara lika med hyran inklusive värme och obligatoriska avgifter, t ex. drift, sophämtning vatten m.m. Ingår hushållsel i hyran dras denna kostnad ifrån. Elkostnaden beräknas enligt Försäkringskassans schablon.

Om sammanboende/makar/registrerad partner hyr bostad tillsammans och den ena maken flyttar till ex. särskilt boende eller avlider, läggs hela boendekostnaden för bostaden på den kvarboende maken.

Bostad med andrahandskontrakt

Boendekostnad räknas på samma sätt som för hyrd bostad.

Bostadsrätt

Bostadskostnaden är lika med årsavgiften inklusive värme och obligatoriska avgifter. Elkostnaden räknas lika som vid hyrd bostad (se ovan).

Om bostadsrätten är lämnad som säkerhet vid beläning för att finansiera insatsen eller annat kapitaltillskott skall 70 % av räntekostnaden räknas med i bostadskostnaden.

Eget enfamiljshus

Bostadskostnaden i eget hem för permanentboende skall vara:

70 % av räntekostnaden på lån på bostadsfastigheten sedan eventuella räntebidrag dragits av.

70 % av tomträttsavgäld (hyra för marken) uppvärmning, enligt Försäkringskassans schablon.

Fastighetsavgift, 0,75 % dock högst 7 112 kr/år (år 2015).

övriga driftskostnader, enligt Försäkringskassans schablon t ex vatten, avlopp och renhållning.

När man räknat ihop allt detta delar man det med 12 och får fram en månadskostnad. För makar delar man boendekostnaden på 2 och vid sambo där man äger bostaden 50 % var delas bostadskostnaden också på två.

Eget två/flerfamiljshus

Bostadskostnaden skall räknas på samma sätt som vid enfamiljshus och därefter fördelas bostadskostnaden på respektive lägenhet.

Eget småhus på lantbruksenhet

Endast kostnader som rör bostadsfastigheten, bostadsbyggnad inklusive tomtmark får tas med. I boendekostnaden räknas 70 % av räntekostnader på lån som rör bostadsfastigheten, uppvärmning enligt Försäkringskassans schablon, övriga driftskostnader enligt schablon, t ex vatten, avlopp och renhållning.

Ingår hushållsel i boendekostnaden dras denna kostnad ifrån. Elkostnaden beräknas enligt Försäkringskassans schablon.

Arrenderat småhus på lantbruksenhet

Boendekostnaden skall vara:

arrendeavgiften för bostaden inkl tomtmark
uppvärmning enligt Försäkringskassans schablon
övrig drift enligt Försäkringskassans schablon

Ingår hushållsel dras denna kostnad ifrån. Elkostnaden beräknas enligt Försäkringskassans schablon.

Andelshus eller egen flerfamiljsfastighet

Boendekostnaden ska beräknas till det belopp som har fastställts som genomsnittskostnad för det antal vuxna och barn som bor i bostaden.

Vård- och omsorgsboende, extern anordnare

Vid köp av plats för permanent boende/omvårdnadsboende hos extern vårdgivare (annan än kommunen) gäller samma avgiftstaxa för måltider, service och omvårdnad och förbehållsbelopp som i kommunens boenden.

6.3 Minskning av boendekostnaden

Minskning av boendekostnaden görs om den enskilde:

hyr en möblerad bostad

hyr bostad i andra hand och hyran är uppenbart för hög (jämför hyresnivå hos Strängnäs bostads AB för likvärdig bostad)

har inneboende

bedriver näringsverksamhet hemma

delar bostad med annan. Boendekostnaden fördelas lika mellan alla vuxna (över 20 år) som ingår i hushållet.

Vid osäkerhet om hur bostadskostnader skall beräknas används Pensionsmyndighetens föreskrifter om uppskattning av kostnader för en bostads uppvärmning, hushållsel och övrig drift vid beräkning av bostadskostnad.

7. Förbehållsbelopp – minimibelopp

Enligt Socialtjänstlagen 8 kapitlet § 6-8 består förbehållsbeloppet av:

+	Minimibelopp (Förbehållsbelopp)
+	Faktisk boendekostnad
=	Förbehållsbelopp

Förbehållsbeloppet är en lägsta nivå på vad den enskilde har rätt att förbehålla sig av sina egna medel för att täcka normala levnadskostnader.

Minimibeloppet är ett schablonbelopp som avser s.k. normalkostnader och inte den enskildes faktiska levnadskostnader. Beloppet har i huvudsak beräknats med ledning av uppgifter från Konsumentverket. Uppgifterna beräknas årligen och redovisas i januari.

Socialstyrelsen kommer årligen ut med ett meddelandeblad som klargör det schabloniserade minimibeloppet.

7.1 Kostnadsposter i förbehållsbeloppet

Minimibeloppet ska täcka den enskildes levnadskostnader för posterna nedan. Beloppen för respektive post följer de belopp som årligen redovisas i Konsumentverkets hushållsbudget.

Kostnader för mat, alla måltider

Kläder/skor

Fritid,

Hygien

Förbrukningsvaror

Media, fast telefoni, internet mm

Möbler och husgeråd

Hemförsäkring

Hushållsel

Resor

Tandvård

Öppen hälso- och sjukvård, läkemedel

Posterna för läkemedel och öppen hälso- och sjukvård har beräknats som en tolfedel av årskostnaden för respektive högkostnadsskydd.

7.2 Nivån på förbehållsbeloppet – minimibeloppet

Riksdagen har fastställt förbehållsbelopp dels för ensamstående, dels för gifta/sammanboende. Detta framgår av SoL 8 kap 7 §. Nivån på förbehållsbeloppet/minimibeloppet per månad är fastställt till:

Ensamstående 135,46 % av prisbasbeloppet dividerat med 12 (per månad)

Makar/sammanboende 114,46 % av prisbasbeloppet dividerat med 12 (vardera per månad)

7.3 Höjning av minimibeloppet (individuella tillägg)

Kommunen kan i vissa situationer (SoL 8 kapitlet § 1, 1 stycket) bestämma minimibeloppet till en högre nivå genom individuell prövning. Detta gäller i det fall den enskilde på grund av särskilda omständigheter har behov av ytterligare medel. Behoven ska vara av varaktig karaktär och avse ett inte oväsentligt högre belopp.

Med varaktigt behov avses 10 sammanhängande månader. Med ett inte oväsentligt belopp anses minst 200 kronor per månad.

Den enskilde ansöker om förhöjt minimibelopp och kommunen utreder därefter om behov föreligger. Den enskilde bör vara behjälplig med att lämna uppgifter som beskriver/styrker omständigheterna. Kommunen å sin sida måste vara noga med att informera den enskilde om denna möjlighet redan vid den första kontakten.

Kostnad för mat

Den vanligaste anledningen till att minimibeloppet höjs är fördyrad kost i samband med matabonnemang.

Övriga merkostnader

Exempel på särskilda omständigheter som kan berättiga till högre minimibelopp är underhållskostnader för barn, fördyrade kostnader för resor t.ex. arbets- och sjukresor. Även kostnader för god man eller förvaltare är exempel på särskilda omständigheter.

För hushåll med hemmavarande barn och ungdomar skall minimibeloppet höjas med belopp enligt riksnormen för försörjningsstöd.

För hemmavarande barn 0-18 år som är enda servicemottagare i hushållet utgår ingen avgift för service- och omvårdnad. Ersättning för kost kan tas ut i förekommande fall.

Kostnader för återkommande fritidsaktiviteter. Kommunen bör även beakta kostnader som följd av andra aktiviteter eller ändamål som den enskilde av olika anledningar inte kan eller bör avstå från. Vid bedömning av detta kan det vara nödvändigt att inhämta information från biståndshandläggaren för att bedöma behovet.

Vissa förtydliganden av riktlinjer för bedömning av individuellt förbehållsbelopp

Ur prop. 2000/01:149 Avgifter inom äldre och handikappomsorgen:

Regeringen anser att det finns anledning att framhålla två situationer när kommunerna bör höja nivån på det i lagen angivna minimibeloppet. Den ena situationen gäller kost. I regeringens förslag till minimibelopp har kostnaden för kost beräknats på grundval av vad som är en normal månadskonsumtion för personer 61 år och äldre. Om personen har matabonnemang från kommunen bör minimibeloppet höjas eftersom denna kostnad är högre. Minimibeloppet bör också höjas om personen har utgifter för god man.

För personer 60 år och yngre höjs förbehållsbeloppet med 5 procent .

7.4 Sänkning av minimibeloppet

Kommunen kan i vissa situationer (SoL 8 kapitlet § 8 2 stycket) minska minimibeloppet i det fall den enskilde inte betalar för en utgiftspost som ingår i det angivna förbehållsbeloppet. Detta gäller i det fall kostnaden ingår i avgiften för vård och omsorg och socialt stöd enligt SoL och HSL, alternativt ingår i hyran/avgiften för bostad i särskilt boende.

Detta kan vara aktuellt då:

kostnaden ingår i avgiften för hemtjänst och dagverksamhet

kostnaden ingår i avgiften eller hyran för bostad i vård- och omsorgsboende

Det är ingen skillnad på minimibeloppets storlek för personer boende i vård- och omsorgsboende jämfört med de i ordinärt boende. Beloppet kan dock sänkas om delar av det som beloppet ska täcka ingår i kommunens avgifter (8 kap 8§ 2:a stycket SoL).

8. Nedsättning av avgifter och avgiftsbefrielse

8.1 Allmän inriktning

Den enskilde har alltid rätt att få en individuell prövning och eventuell nedsättning av avgiften alternativt avgiftsbefrielse då speciella skäl åberopas.

Till dessa skäl räknas exempelvis dubbla bostadskostnader och hänsyn till kvarvarande makes/sambos ekonomi.

Nedsättning vid dubbla bostadskostnader vid flytt till vård- och omsorgsboende

När den enskilde flyttar till vård- och omsorgsboende/särskilt boende och får dubbla boendekostnader, kan hon efter skriftlig ansökan få avdrag på omvårdnadsavgiften i vård- och omsorgsboende/särskilt boende under avvecklingstiden som maximalt får uppgå till tre (3) månader. För bostadsrätt är maximal avvecklingstid fyra (4) månader.

Eventuell nedsättning gäller enbart ensamstående och enbart för de månader dubbla kostnader faktiskt uppstår. Uppsägning/försäljning av bostaden skall ske snarast efter inflyttning till särskilt boende om nedsättning av avgifter skall kunna medges. Dessutom måste handlingar lämnas, som visar att bostaden är uppsagd eller under försäljning och där sista hyres-/besittningsmånad framgår. Vid enbart överlåtelse av bostaden medges ingen nedsättning eftersom bostaden inte sägs upp eller lämnas till försäljning.

Flytt mellan olika särskilda boenden på egen begäran omfattas inte av stycket ovan med avdrag.

Flytt till annat särskilt boende på kommunens begäran till exempel vid ombyggnation eller förändrat vårdbehov innebär att den enskilde inte ska drabbas av dubbla kostnader.

Om avgiftsutrymmet vid dubbla boendekostnader blir noll (0) eller mindre än noll (negativt) så debiteras ingen avgift.

Om det finns särskilda skäl till att man behöver längre tid på sig att avyttra den gamla bostaden skall nämnden i varje enskilt fall avgöra om man skall få nedsatt avgift längre än tre månader p.g.a. dubbla boendekostnader.

Dubbla boendekostnader räknas fram på följande sätt:

+	Nettoinkomst
+	BTP, SBTP
	Total hyreskostnad (gamla+nya)
	Förbehållsbelopp (Ensamstående i ordinärt boende)
=	Tillfälligt avgiftsutrymme

Nedsättning med anledning av att en av två makar/sammanboende flyttar till vård- och omsorgsboende

Om hemmavarande make/sambo (make 1) är beroende för sitt uppehälle av den andra maken/sambon (make 2) som flyttar till vård- och omsorgsboende, skall kommunen enligt lag (8 kap, 6 § SoL) försäkra sig om att make 1 inte drabbas av en oskäligt försämrad situation när avgifterna bestäms.

Följande beräkningsregler skall då gälla:

Makars inkomster räknas samman och tudelas därefter, varvid förbehållsbeloppet för make 1 kontrolleras.

Vid behov skall ytterligare medel från beräknat avgiftsutrymme för make 2 föras över på make 1 så att förbehållsbeloppet för ensamstående plus dennes bostadskostnader garanteras.

Om hela avgiftsutrymmet för make 2 inte räcker till för att säkerställa förbehållsbeloppet för make 1 så skall måltidsavgiften för make 2 reduceras för att garantera försörjningsstödet garantibelopp för make 1.

Därefter sker debitering av måltidsavgift och omvårdnadsavgift för make 2 utifrån resterande medel och med beaktande av dennes förbehållsbelopp och bostadskostnader.

Beräkningsreglerna skall tillämpas automatiskt utan att den enskilde påkallar behov om detta.

När Pensionsmyndigheten beslutat om ändrad pensionsstatus för makar som lever med skild hushållsgemenskap skall ny avgiftsberäkning ske i och med att makarna då får ändrade inkomster och i förekommande fall även ändrade bostadstillägg.

8.2. Omprövning och ändring av avgifter

Årlig omprövning

En allmän omprövning av avgifterna skall normalt ske en gång per år med tillämpning av ändrade basbelopp, skattebestämmelser, inkomstuppgifter, bostadskostnader m.m. vid lämplig tidpunkt som kommunen bestämmer. Kommunen kan dock besluta om att senarelägga omprövningen av praktiska skäl.

Den enskilde är dock skyldig att snarast meddela ändrade förhållanden som kan påverka avgiften.

Ändring av beslut om avgift

Beslut om avgift skall ändras om något förhållande som påverkar avgiftens storlek ändras.

Det kan gälla t ex:

Ändrad pensionsstatus

Ändrade inkomstförhållanden
Ändrat civilstånd
Behov av högre förbehållsbelopp
Beviljade, ändring eller upphörande av bostadstillägg/-bidrag
Ändring av prisbasbelopp
Ändring av bostadskostnad

Huvudregeln är att ändring av avgift skall gälla från och med den månad som inkomstblanketten kom in. Av särskilda skäl kan ändringen komma att gälla tidigare. Kommunen skall försäkra sig om att den enskilde får information på ett sådant sätt att det tydligt framgår vad ändringen beror på. Det ankommer dock på den enskilde att själv medverka till omräkning av avgiftsunderlaget och lämna nytt underlag för sådan omräkning.

8.3 Utformning av avgiftsbeslut

Den enskilde skall erhålla ett skriftligt avgiftsbeslut där det framgår vilka uppgifter som använts i avgiftsunderlaget och beloppen för de slutliga avgifterna. Vidare skall avgiftsbeslutet innehålla uppgift om vilken eller vilka lagparagrafer som ligger till grund för avgiftsbeslutet och uppgift om hur och inom vilken tid den enskilde kan besvara sig över beslutet.

Avgiftsbeslutet ska skrivas på ett sådant sätt att den enskilde ska kunna se vilket som kan bli den högsta avgiften utifrån beviljat bistånd. Detta eftersom avgiften kan variera mellan olika månader.

Även om avgiftsutrymmet blir en minuspost (redovisas som 0 kr) skickas beslutet till den enskilde.

Besluten skall normalt ges en giltighetstid på högst ett år d v s tills nästa generella omprövning av avgifterna.

8.4 Överklagande

Överklagande av kommunens avgiftssystem

Beslut om avgifter fattas av kommunfullmäktige. Sådana beslut överklagas genom laglighetsprövning enligt kap 10, Kommunallagen. Överklagan görs till Förvaltningsrätten.

Överklagande av enskilt avgiftsbeslut

Beslut om avgifter i ett enskilt fall enligt SoL 8 kap 4-9 §§, överklagas genom förvaltningsbesvär enligt SoL 16 kap 3 § hos allmän förvaltningsdomstol. Det kan gälla beslut om avgiftens storlek, avgiftsändring, beräkning av avgiftsunderlag, boendekostnad och förbehållsbelopp.

Besluten kan överklagas var för sig enligt SoL 16 kapitlet 3 §. Vid bifall till den överklagande kan domstolen ersätta det överklagade beslutet med ett nytt beslut.

Överklagande skall inkomma till Förvaltningsrätten inom tre veckor från det att beslutet meddelats den enskilde. Kommunens handläggare skall vid behov vara behjälpliga med överklagande om den enskilde begär detta.

I skrivelsen skall den klagande ange vilket beslut som överklagas, hur man anser att beslutet skall ändras och varför ändringen önskas. Skrivelsen skall undertecknas och uppgift skall finnas om adress, telefonnummer och personnummer. Överklagandet skickas till kommunens avgiftshandläggare. Om handläggaren inte finner anledning att ändra beslutet så sänds ärendet vidare till Förvaltningsrätten för prövning.

Hänvisningar:

Aktuell information som uppdateras årligen

Beräkning av avgifter för äldre- och handikappomsorgen - Socialstyrelsens meddelandeblad november året innan.

Kompletterande uppgifter för beräkning av avgifter för äldre- och handikappomsorgen - Socialstyrelsens meddelandeblad januari respektive år.

Försäkringskassans föreskrifter om uppskattning av kostnader för en bostads uppvärmning, hushållsel och övrig drift vid beräkning av bostadskostnad för år respektive år.

Rapport: Skäliga levnadskostnader - beräkningar av Konsumentverket.

Vägledande avgöranden – Regeringsrätten

Regeringsrättens dom 2009-01-20 Mål nr 7304-7306-07 Avseende Avgift enligt 8 kap. socialtjänstlagen Rum i särskilt boende var inte hyra

Regeringsrättens dom 2009-04-30 Mål nr 3812-08 Avseende Avgift enligt 8 kap. socialtjänstlagen Rum i särskilt boende var inte hyra

Regeringsrättens dom 2008-04-01 Mål nr 2230-04, Avgift enligt 8 kap. socialtjänstlagen ska bestämmas med hänsyn till den enskildes faktiska boendekostnad.

Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten - Handbok från Socialstyrelsen

<http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2015/2015-1-10>

Lagstiftning

SoL - Socialtjänstlagen (2001:453)

LSS - Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)

HSL - Hälso- och sjukvårdslagen (1992:567)

BTPL - Lag om bostadstillägg för pensionärer (2001:761)

Lag om vissa kommunala befogenheter (2009:47)

Inkomstskattelagen (1999:1229)

KL - Kommunallagen (1991:900)

Beslutad när:	
Beslutad av	Kommunfullmäktige
Diarienummer:	SN/2017:26
Ersätter:	SN/2015:744-706
Gäller fr.o.m.:	2017-01-01
Gäller t.o.m.:	Tills vidare
Dokumentansvarig:	Verksamhetschef Myndighet och bistånd, socialkontoret
Uppföljning:	Vid behov

Taxa för vård och omsorg i Strängnäs kommun

Avgifter för hemtjänst, särskilt boende och hemsjukvård.
Insatser enligt Socialtjänstlagen (SoL), Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och personlig assistans enligt Socialförsäkringsbalken (SFB)

Avgifter inom högkostnadsskyddet	Enhet	2017
Avlösning	kr/tim	0
Boendestöd, socialpsykiatri	kr/tim	0
Dagverksamhet	kr/dygn	0
Hemtjänst	kr/tim	410
Korttidsvistelse i form av växelvård	kr/dygn	60
Korttidsvistelse (motsvarar 3 timmar hemtjänst)	kr/dygn	1 230
Ledsagning/följeslagare	kr/tim	410
Insats enligt HSL i form av förebyggande riskbedömningar och information då det gäller fall, nutrition och trycksår	kr/tim	0
Sjukvård, förbandsartiklar		0
Insatser enligt HSL för patient inskriven i hemsjukvården		0
Insats enligt HSL, förskrivning av inkontinenshjälpmedel, max två gånger/år	kr/gång	0
Insats enligt HSL, enstaka hembesök av legitimerad personal (motsvarar 0,5 timmar hemtjänst)	kr/gång	0
Trygghetslarm	kr/mån	210
Trygghetslarm, akut uttryckning		0
Trygghetslarm, installation		410
Särskilt boende för äldre samt bostad med särskild service enligt SoL (motsvarar 3 timmar hemtjänst)	kr/dygn	1 230

Avgifter för utförd assistans med beslut enligt SFB

Kommunen uppstår brukarens hela ersättning från Försäkringskassan.

Ersättning för borttappad eller inte återlämnad larmutrustning

Den enskilde ersätter borttappad eller inte återlämnad larmknapp eller larmdosor med kommunens kostnad för återinköp.